

Posudek diplomové práce
Bc. Věry Martínkové
„České překlady románu Knuta Hamsuna Hlad“

Autorka si za cíl své diplomové práce zvolila porovnání českých verzí románu Knuta Hamsuna *Hlad* (Sult 1890). Současně se rozhodla ověřit, zda jednotlivé převody odpovídají proměnám překladatelského stylu od 90. let 19. století po současnost, jak je popisuje dosavadní bádání (Levý, Vilikovský). V úvodu konstatujeme, že diplomandka stanovený cíl splnila. Pochvalu si zaslouží už za volbu užitečného a nosného tématu, které je rozsahem adekvátní diplomové práci.

Autorka zvolila jasnou metodu; nejprve charakterizovala převládající překladatelský úzus té které doby, v souladu s touto charakteristikou stanovila hypotézu, jak by mohly zkoumané verze vypadat, a následně na vybraném vzorku jevů zjišťovala, nakolik její hypotéza platí. Práce je tak přínosná nejen srovnáním jednotlivých českých verzí Hamsunova *Hladu*, nýbrž zároveň slouží jako názorná ilustrace proměn překladatelských tendencí v českých zemích od počátku 20. století po současnost.

Diplomandka měla výbornou výchozí pozici, jelikož *Hlad* v češtině vyšel hned ve čtyřech verzích; konkrétně v překladu Huga Kosterky roku 1902, Milady Lesné-Krausové v roce 1932, radikálně přepracované verzi téže překladatelky v roce 1959 a konečně v překladu Heleny Kadečkové roku 2016. Rozhodně lze souhlasit s diplomandčíným závěrem, sice předvídatelným, nicméně nyní podloženým podrobným rozbohem, v němž diplomandka konstatuje, že nejkvalitnější překlady jsou ten Kosterkův a Kadečkové. V obou verzích je totiž jasně patrná metoda, jíž se ten který překladatel držel. Oba překlady Lesné-Krausové se oproti tomu jeví jako citelně méně promyšlené a metodicky důsledné.

Autorka nejprve představuje genealogii vydání Hamsunova románu, spisovatelovy vlastní významné zásahy do textu a následně jeden z hlavních problémů svého výzkumu – rozdílné předlohy, s nimiž čeští překladatelé pracovali. S tímto problémem, včetně nedostupnosti verze, s níž pracoval Hugo Kosterka, se vyrovnala nápaditě a uspokojivě.

V samotném rozboru románu diplomandka opodstatněně klade důraz na rozbor Hamsunových radikálně nových vyprávěcích technik, jimiž spisovatel zamýšlel co nejvěrněji zachytit protagonistovo duševní rozpoložení. Stěžejní a vůbec nejzajímavější část práce je následně věnována právě překladu vnitřních monologů a polopřímé řeči, což je oblast, v níž mezi germánskou a slovanskou jazykovou oblastí panují významné rozdíly. Diplomandčín rozbor lze přitom označit za podnětný příspěvek ke zkoumání problematiky polopřímé řeči v češtině (str. 48-52).

Diplomandka píše jasně a pregnantně. Jen výjimečně čtenář narazí na neobratně formulovanou větu (např. na str. 16: „Forma vyprávění značně přispívá k modernistické stránce románu.“). Na několika místech její styl sice kazí poněkud hovorový styl, ale jde

skutečně jen o drobné vady na kráse (např. na str. 19 „v textu se vyskytuje i poměrně hodně historického prézentu).

Dvě otázky k obhajobě

K zajímavým závěrům dochází diplomandka i pokud jde o překlad místních názvů a proprií. Celkem předvídatelně konstatuje, že Kosterkova metoda v souladu s tehdejší územ spočívá v zachování původních názvů v nezměněné podobě, kdežto Lesná-Krausová ve svých pozdějších překladech exoticky znějící norské názvy buďto vynechává nebo počestňuje.

Zajímavý je v tomto ohledu postup Kadečkové v nejnovějším překladu, v němž jsou toponyma většinou přeložena do češtiny, přičemž tento rys jejího překladu lze označit za archaizující. Jistě, situace v českém překladu současnosti je rozkolísaná, každé nakladatelství, vlastně i jednotliví redaktoři jediného nakladatelství na tuto problematiku pohlížejí odlišně, nicméně v překladech současné prózy se dnes spíše ponechávají toponyma v originálním znění doplněná případně vysvětlujícím substantivem. Na jednom místě v textu diplomandka konstatuje, že v Kadečkové současném překladu lze detekovat archaizující tendenci v lexiku (např. kvelb), jinak zní ovšem její překlad moderně: „Přestože by se vzhledem k časovému odstupu od originálu nabízela myšlenka, že se Kadečková občasnými zastaralými výrazy snažila čtenáři přiblížit dobu vzniku, byl by tento závěr unáhlený, neboť archaismů, ač působících v kontextu moderního jazyka kontrastně, se v překladu objevuje jen několik.“ (str. 63).

Má první otázka tedy zní: Skutečně lze tvrdit, že se archaizujících prvků v Kadečkové překladu vyskytuje „jen několik“ a archaizace se omezuje na lexikum?

Zadruhé prosím diplomandku o vyjádření vlastního postoje k otázce, zdali je obecně vhodné překládat Hamsunovy romány archaizovaně. Nebo je dle jejího názoru lepší Hamsuna překládat současným jazykem?

Závěr

Diplomandka zadání splnila a práci předběžně hodnotím jako výbornou.

V Praze, 6. 6. 2017

Helena Březinová, Ph.D.